

עד א מ"י פ"ב מהלכות
שבת הלכה ו' טו"ט
ל"ח ס"י שם סעיף ו'

תורה אור השלם

1. ויאמר יונתן עבר אבי את הארץ ראו נא כי ארו עיני כי טעמתי מעט דבש הזה:

שמואל א י' י"ב
2. וימצאו איש מצרי בשדה וקחו אתו אל דוד ויתנו לו לחם ויאכל וישקרו מים: ויתנו לו פלח דבילה ושיני צמקים ויאכל ותשב רוחו אליו כי לא אכל לחם ולא שותה מים שלשה ימים ושלשה לילות:

שמואל א י' י"ב
3. כי בצל החקמה בצל הכסף ויתרו דעת החקמה תחיה בעליה: קהלת ו' י"ב

4. וממגד תבואת פשע וממגד גרש ידחש דברים לג יד

5. ויאמר אשתיך פני מים אר"א מה אחריתך כי דוד תהפכת הקמה לים לאמן פם: דברים לב ב

6. ויאמר לבלה נאפיים עתה יתנו תנותך ודאי: יחזקאל כג מג

7. ותתצק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי יתקה לי עדה ואדני יק: בראשית יח יב

רבינו הנגאל

נימא כתנאי מי שנשכו נחש קורין אתו רופא ממקום למקום וקורעין לו התנגולת וגוזזין לו כרישין ומאכילין אותו ואין צריך לעשר דברי רבי ר' אלעזר בר' שמעון אומר, לא יאכל עד שיעשר. ומסקנא דני מילי במעשר ירק דהוא מדרבנן, אבל מעשר דאורייתא דברי הכל עד שיעשר. ת"ר מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו דבש וכל מיני מתקה, שכל מיני מתקה מאירין את העינים כו'. אמר אבי לא שנו אלא אחר אכילה, אבל קודם אכילה מיגרר גריר, שנא' וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו אותו אל דוד ויתנו לו לחם [ויאכל] וישקרו מים ויתנו לו פלח דבילה ושיני צמקים ויאכל ותשב רוחו אליו. ר' יוחנן אחריו בולמוס ורק למזרחת של תאניה ואכל כו', וקרא והחכמה תחיה בעליה. ר'

אפשר בחולין פשיטא. דמתקנין ליה: לא לריכא נשנת. שפ"י הוא שנת שאסור להפריש תרומה ומעשר יפרישוה ולא יאכילוה טבלים: **בעלין שאינו נקוב.** טבל של מדרבנן ושבות דהפרשת מעשרות נשנת דרבנן אשמועינן שידחה השבות ולא יאכילוה טבל דרבנן לחמו למשרי נמי טבל דאורייתא כי האי גוונא: **לימא תנאי היא.** הך דרבה דאמר דלאפשר בחולין מתקנין ליה ודחין שבות דהפרשת תרומה נשנת מקמי אכילת טבל דעלין שאינו נקוב דרבנן: **קורין לו רופא.** נשנת: **וקורעין לו פרנגולם.** למת על המכה שזו היא רפואתו: **וגוזזין לו כרישין.** מן המחומר להאכילו: **כרישין.** כרמי: **לימא.** הא דרבה ר' אלעזר בר' שמעון היא דאמר מפרישין לו תרומה נשנת ואל יאכילוה טבל דרבנן כגון ירק ולא רבי דאי רבי האמר אין לריך לעשר: **עד כאן לא קאמר רבי אלא לענין מעשר ירק דרבנן.** ללא מיחלף בטבל דאורייתא אכל דגן דאורייתא הוא שפ"י רבי מודה דלף בעלין שאינו נקוב מעשר דמיחלף דלאורייתא: **לאו נא כי אורו עיני.** ביהונתן כתיב: **הכי גר' מאי אין ראייה לדבר דהסס לאו בולמוס אחויה:** מגרר גריר. ממשיך את הלך למאות רעזון: **ויאכל.** לחס והדר ויתנו לו

פלח דבילה: **אליה.** צר שמן מאד: **למזרחת של סאנה.** שהשמש מכה שם מן הצקר עד חלות היום והשמש ממתק את הפרי: **ומגדר.** לשון מעדנים: **קפחיה.** כפאו ונטל ככרו הימנו: **אהדרוהו בלגי ולעי.** סבבוהו בני העיר והקיפוהו לגינין של דבש ומתיקה וקערות של תבשילין: **דייק בשמא.** בשמו של בעל הבית אם נחה אם כעור: **אשלימו ליה יסייחו.** ערצ שבת היה והפקידו אללו כיסס: **דכי שמשי.** של ערצי שבתות: **ליס דכו ממשא.** מתוך שלדס צמנוחה מההרר ורואה חלומות ומתכוון היה לדמותו שלא ילך ויטלנו: **חזו טלפחי אשפמיה.** ראו עדשים על שפמו: **יהבו סימנא לדניסהו.** בעלין אמר שתמני לנו כיסיו זה לך סימן שאכלתם היום עדשים: **מיס ראשונים האכילו צר חזיר.** פונדק ישראל היה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכילם ומוכר לנכרים צר חזיר מבושל צא ישראל לפונדק וראהו שלא נטל ידיו כשהסב לאכול ונתן לפניו צר חזיר: **מיס אחרונים הרגו אם הנפש.** זו היא אשמו של זה שאילו נטל מיס אחרונים דרך הנוטלים ידים לקנת את שפמם צידים טופחות ולא היו עדשים נראין: **ואזניו סרוחות.** גדולות וכפולות למטון: **משחקוס צו.** מראות צו כשפיהם לשחוק: **למקטליה**

אבל קודם אכילה מגרר גריר דכתיב ² וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו אותו אל דוד ויתנו לו לחם ויאכל וישקרו מים ויתנו לו פלח דבילה ושיני צמקים ויאכל ותשב רוחו אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים ושלשה לילות אמר ר"ג אמר שמואל מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אליה בדבש רב הונא בריה דרב יהושע אמר אף סולת נקיה בדבש רב פפא אמר אפי' קמחי דשערי בדיבשא אמר ר' יוחנן פעם אחת אחזני בולמוס ורצתי למזרחת של תאניה וקיימתי בעצמי ³ החכמה תחיה בעליה דתני רב יוסף הרוצה למעום טעם תאניה יפנה למזרחת שנאמר ⁴ וממגד תבואות שמשו ר' יהודה ור' יוסי הוון קא אזלי באורחא אחויה בולמוס לר' יהודה קפחיה לרועה אכילה לריפתא א"ל ר' יוסי קפחת את הרועה כי מטו למתא אחויה בולמוס לר' יוסי אהדרוהו בלגי וצעי א"ל ר' יהודה אני קפחתי את הרועה ואתה קפחת את העיר כולה ותו ר"מ ור' יהודה ור' יוסי הוון קא אזלי באורחא ר' מאיר הוה דייק בשמא ר' יהודה ור' יוסי לא הוון דייקו בשמא כי מטו לההוא דוכתא בעו אושפיזא יהבו להו אמרו לו מה שמך אמר להו כידור אמר ש"מ אדם רשע הוא שנאמר ⁵ כי דוד תהפכות תמה ר' יהודה ור' יוסי אשלימו ליה כיסייהו ר"מ לא אשלים ליה כיסיה אזל ⁶ אותביה כי קיבריה דאבוה אתחזי ליה בחלמיה תא שקיל כיסא דמנח ארישא דההוא נכרא למחר אמר להו הכי אתחזי לי בחלמאי אמרי ליה חלמא דבי שמשו לית בהו ממשא אזל ר"מ ונמריה כולי יומא ואייתיה למחר אמרו לו הב לן כיסן אמר להו לא היו דברים מעולם אמר להו ר"מ אמאי לא דייקתו בשמא אמרו ליה אמאי לא אמרת לן מר אמר להו אימר דאמרי אנא חששא אחזוקי מי אמרי משכוהו ועיילוהו לחנותא ⁷ חזו מלפחי אשפמיה אזלו ויהבו סימנא לדביתיהו ושקלוהו לכיסייהו ואייתו אזל איהו וקטליה לאיתתיה היינו ⁸ (דתנן) ⁹ מים א' ראשונים האכילו בשר חזיר מים אחרונים הרגו את הנפש ולבסוף הוון דייקו בשמא כי מטו לההוא ביתא דשמיה בלה לא עיילו לגביה אמרי שמע מינה רשע הוא דכתיב ¹⁰ ואמר לבלה נאפיים ¹¹ (כמו) ¹² אחרי בלותי היתה לי עדנה כלומר זקנה בנאופים): מי שנשכו כלב שומה וכו': ת"ר חמשה דברים נאמרו בכלב שומה פיו פתוח ורירו נוטף ואזניו סרוחות וזנבו ¹³ מונח על ירכותיו ומהלך בצידי דרכים וי"א אף נובח ואין קולו נשמע ממאי הוון רב אמר נשים כשפניות משחקות בו ושמואל אמר רוח רעה שורה עליו מאי בינייהו איכא בינייהו למקטליה

1. אחויה בולמוס וקפח דרעה, כלומר אכל כל מה שחיה לו. ר' יהודה קיפח את כל העיר. ידושלמי רב הונא אמר עשרים וארבעה עשרונות שאכל דוד לרעבון אכלן. ר' מאיר הוה דאיק בשמא כו' ואיקלעו בנברא דשמיה כידור ובהוהו דהוה שמיה [בלה]. מי שנשכו כלב שומה אין מאכילין אותו מחצר כבוד שלו ור' מתיב בן חרש מתיר. ת"ר ה' דברים נאמרו בכלב שומה פיו פתוח וכו'. ממאי הוון, רב אמר נשים כשפניות משחקות בו, שמואל אמר רוח תזית שורה עליו, וכשהורגין אותו אין הורגין אלא בדבר הנורא. [ונ]תניא כותיה דשמואל.

א [לשון דמנן צ"ע דלן זה משנה לך צ"ל דמניא],
ב חולין קו. ט"ט צ"ע,
ג [בעיני ליתא].

גליון הש"ס

גמ' פשיטא מלפוח
מדרבנן. וכן הוא בימות דף
גכ ע"א וע"ג.

הגהות הב"ח

א [גמ' אפשר בחולין פשיטא. ג"צ פ"י הא דקאמר היכא דאפשר בחולין דכ"ע לא פליגי פריך ליה הא פשיטא ומאי אמתא לאשמועינן: (א) שם ר"מ לא אשלים ליה כיסיה אזיל ר"מ אומציה בכדא וקבריה בי קברי לצוה דההוא גברא ברישיה. אשמי ליה בחלמיה כו' למחר כו' אמר ליה הכי כו' אמר ליה חלמתי כו':
א) שם משתוה ועיילוהו למתא אשקיה חמרא חזו טלפחי אשפמיה:
ד) שם ואזני סרוחות וזנבו מונחת לו בין ירכותיו ומהלך.

הגהות מהר"ב רנשבורג

א [גמ' מיס ראשונים האכילו צר חזיר. כ"ז ע"ג פשי"י ועיין דברי הכי כ"ד ס"ס ק"יז].

מוסף רש"י

האכילו בשר חזיר. שיהו חזירי ישראל מוכר צר חזיר ליהודא ומשכל ומאכילם וכשעבד סוככים צא בחמתו מאכילו נבלת, ונא יהודי אמת לאכול ולא נטל ידיו וכסבור זה שעובד סוככים הוא והאכילו צר חזיר [וחולין קו]. רוח רעה שורה עליו. וכשעשן לחם שורה עליו והוכמתו [וחולין נח].